

**Sociale identiteitsontwikkeling, groepsvorming en 'othering' bij jongeren:
Een onderzoek naar de rol van seksuele geaardheid**

Student: Y. Sturing (S3691330)

Begeleider: dr. mr. E. C. C. van Os

2° beoordelaar: dr. L. Batstra

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Bachelorwerkstuk Pedagogische Wetenschappen

Juni 2022

Abstract

Previous studies have shown LGBT youth to be a vulnerable group, but not many focused on the role of youths' developing sexual orientation in group formation and othering, that is, the act of labelling a person as not being part of a certain social group. A better understanding of the effects of this specific part of identity development on othering could help to better support LGBT youth. This study aimed to fill this gap in understanding by conducting qualitative focus group interviews with six groups of Dutch youths aged 16 and up, making use of a topic list specifically made for the study with the help of relevant literature. A thematic analysis of the codes revealed that sexual orientation is an important part of LGBT youth's identity development and that othering based on sexual orientation occurs, hindering the identity development of the LGBT youth. Further it was found that while groups are not directly formed based on sexual orientation, LGBT youth do look to other LGBT youth or LGBT-accepting youth for support, thus forming groups in which there is more room to express and develop their identity. The results also imply that schools play a key role in providing LGBT youth with support by making acceptance of others regardless of sexual orientation part of the school's policy.

Keywords: LGBT, youth, sexual orientation, identity development, group formation, othering, school policy

Inleiding

De ontwikkeling van een eigen identiteit is een belangrijk onderdeel van de psychosociale ontwikkeling bij jongeren. Een identiteit betreft de verzameling van samenhangende persoonskenmerken vanuit waar een persoon zichzelf en de wereld om zich heen ziet. Het model van Erikson, zoals beschreven door Van Geert (1997), gaat ervan uit dat de eigen identiteit gedurende het hele leven van een persoon wordt ontwikkeld in verschillende fasen. Erikson beschrijft specifiek de adolescentie als een bijzondere periode van identiteitsontwikkeling. Gedurende de adolescentie verandert er veel wat betreft biologische, cognitieve en sociale processen, wat een sterke invloed heeft op de psychosociale ontwikkeling van de adolescent. In deze periode moeten er voortdurend keuzes gemaakt worden die te maken hebben met de eigen identiteit, zoals opleidings- en beroepskeuzes of politieke keuzes. Het al dan niet succesvol doorlopen van eerdere fasen, heeft invloed op het doorlopen van de fase van de adolescentie, wat op zijn beurt invloed heeft op het sociaal en psychologisch functioneren van de adolescent (Ferrer-Wreder, & Kroger, 2020; Van Geert, 1997).

Het belang van de identiteitsontwikkeling gedurende de adolescentie is onder meer behandeld in onderzoek van Hatano, Sugimura en Schwartz (2018). Zij argumenteren dat het proces van versterking en ontwikkeling van de eigen identiteit gedurende de adolescentie implicaties kan hebben voor het psychologisch en psychosociaal functioneren van de adolescent. Zo vonden zij in hun onderzoek dat adolescenten met een goed ontwikkelde en sterke eigen identiteit later minder risico lopen op psychologische problemen als depressie en beter zullen functioneren in sociale settings. Een goed ontwikkelde identiteit, stellen zij, is een identiteit die versterkt en verfijnd is door een balans van 'synthesis', het hebben van een coherent en consistent zelfgevoel, en 'confusion', het hebben van een onduidelijk en veranderbaar zelfgevoel. De confusion zal leiden tot een herziening en versterking van de identiteit, waardoor de hierop volgende synthesis des te sterker zal zijn. Dit proces is sterker tijdens de adolescentie, wat maakt dat de adolescentie het belangrijkste moment is om aandacht te besteden aan de eigen identiteit (Hatano et al., 2018). Echter brengt de identiteitsontwikkeling ook een verhoogde kans op sociaal-emotionele stoornissen met zich mee, die op hun beurt de identiteitsontwikkeling kunnen stremmen. Dit maakt de adolescentie, waarin deze identiteitsontwikkeling voornamelijk afspeelt, een belangrijke maar ook risicovolle periode (Klimstra, & Denissen, 2017; Potterton et al., 2022).

Binnen de identiteit wordt er onderscheid gemaakt tussen persoonlijke en sociale identiteit, zoals beschreven in de sociale identiteitstheorie van Tajfel (1982). Waar de persoonlijke identiteit bestaat uit fysieke en karaktereigenschappen, is de sociale identiteit veel uitgebreider. De sociale identiteit is het beeld wat een persoon van zichzelf heeft op basis van de positie van die persoon binnen sociale groepen. Erikson beschrijft dan ook een fase van groepsvorming, waarin de adolescent ofwel aansluiting ofwel isolement vindt in de maatschappij. Deze groepsvorming wordt sterk beïnvloed door de vorige fasen van identiteitsontwikkeling, maar heeft op zijn beurt ook weer veel

invloed op de sociale identiteit zelf. Groepsvorming gaat samen met ‘othering’, wat beschreven wordt als het door een individu beschrijven van de ander als niet passend bij de groep waar het individu niet bij hoort. ‘othering’ zorgt er ook vaak voor dat het individu zich distantieert van de ander (‘other’), waardoor ‘othering’ groepsvorming kan versterken (Bullock, & Tromley, 2000).

De seksuele geaardheid is een belangrijk onderdeel van de sociale identiteitsontwikkeling bij adolescenten en extra precair bij LHBT-jongeren. De media tonen een stijgende trend wat betreft aandacht voor de LHBT-gemeenschap en er wordt specifiek meer aandacht besteed aan de psychische en fysieke gezondheid van LHBT-jongeren door wetenschappers en door de maatschappij in het algemeen (McInroy et al., 2021). LHBT-jongeren lopen een grotere kans op psychische problematiek, zoals stress of depressie (Tan & Weisbart, 2021). Dit wordt mede ondersteund door de Minority Stress Theory, welke stelt dat het hebben van een non-dominante status, met name bij personen binnen een onderdrukte minderheid, leidt tot meer sociale negativiteit en stress. LHBT-jongeren vallen buiten de overheersende gendernormen en zijn dus onderhevig aan het principe van de Minority Stress Theory. (Lefevor, Boyd-Rogers, Sprague & Janis, 2019)

LHBT-jongeren zijn kwetsbaar en hebben een gezonde schoolomgeving nodig die ertoe dient dat zij net als elk ander zichzelf veilig kunnen ontwikkelen. En positieve sfeer op school en het ondernemen van acties door de school om te zorgen dat LHBT-jongeren zich veilig voelen, hebben invloed op de mentale gezondheid en zelfs op suïcidaliteit bij LHBT-jongeren (Whitaker, Shapiro, & Shields, 2016). Hoewel er veel aandacht is voor LHBT-jongeren, is onderzoek naar het verband tussen seksuele geaardheid als onderdeel van de sociale identiteitsontwikkeling, groepsvorming en ‘othering’ schaars. Groepsvorming en ‘othering’ kunnen wel effect hebben op het welzijn van LHBT-jongeren. Dit onderzoek heeft als doel bij te dragen aan de kennis over groepsvorming en ‘othering’ bij LHBT-jongeren, wat van belang is voor het welzijn van deze doelgroep.

De behoefte aan meer inzicht in de sociale positie van LHBT-jongeren binnen school vanwege hun kwetsbare positie en de belangrijke rol die de schoolomgeving van de jongeren hierbij speelt, leidt tot de volgende onderzoeksvraag:

In hoeverre speelt de seksuele geaardheid als onderdeel van de sociale identiteitsontwikkeling een rol in groepsvorming en ‘othering’ bij jongeren?

Voor het beantwoorden van deze onderzoeksvraag, zal gekeken worden naar twee deelvragen:

- 1) *Wat is rol van de seksuele geaardheid op de sociale identiteitsontwikkeling?*
- 2) *In hoeverre heeft de seksuele geaardheid invloed op groepsvorming en ‘othering’ bij jongeren?*

Aan de hand van het identiteitsontwikkelingsmodel van Erikson, zoals beschreven door Van Geert (1997), wordt verwacht dat een moeizame of slechte identiteitsontwikkeling wat betreft seksuele geaardheid gepaard zal gaan met een hoge mate van ‘othering’ door anderen, terwijl een goed ontwikkelde seksuele identiteit gepaard zal gaan met een betere sociale integratie. Daarnaast is er de

verwachting dat LHBT-jongeren met een sterk ontwikkelde identiteit wat betreft seksuele geaardheid, eerder groepen zullen vormen met andere LHBT-jongeren.

Methode

Onderzoeksdesign

Dit onderzoek maakt deel uit van een project vanuit de JongerenTop in samenwerking met het Noord-Nederlands Orkest (NNO) waarin jongeren uitgenodigd worden naar aanleiding van muziek in gesprek te gaan over groepsvorming en ‘othering’. Een totaal van vijf onderzoekers, waaronder de auteur van dit onderzoek, behandelen elk hun eigen onderwerp binnen het thema. Dit onderzoek heeft een kwalitatief design dat gebruik maakt van focusgroepen om de onderzoeksvraag te beantwoorden: *In hoeverre speelt de seksuele geaardheid als onderdeel van de sociale identiteitsontwikkeling een rol in groepsvorming en ‘othering’ bij jongeren?*

Doelpopulatie en steekproef

De doelpopulatie bestaat uit jongeren vanaf 16 jaar die op een middelbare school in Noord-Nederland een opleiding volgen op mbo of havo/vwo niveau. Voor de steekproeftrekking is gekozen respondenten te verzamelen op basis van gemak, door de scholen te benaderen die reeds hadden besloten mee te doen aan het overkoepelende project van de JongerenTop en het NNO. Van deze scholen hebben er twee toegezegd ook aan dit onderzoek mee te doen. Het doel wat betreft de steekproef was om minimaal zes focusgroepen te houden, dus zijn er door de onderzoekers zelf nog meer scholen in de regio benaderd om mee te doen aan het onderzoek, waarvan één heeft toegezegd. Zodoende bestaat de steekproef voor dit onderzoek uit drie scholen, met in totaal zes groepen waar een interview is afgenomen. Elke groep had tussen de vier en de zeven respondenten, met een totaal van 31 respondenten. Zie Tabel 1 hieronder voor een overzicht.

Tabel 1*Overzicht focusgroepen*

	Nummer focusgroep	Aantal respondenten	Schoolniveau	Plaats
	F1	5	Havo/VWO	Groningen
	F2	7	MBO	Groningen
	F3	4	Havo/VWO	Groningen
	F4	4	Havo/VWO	Groningen
	F5	4	VWO	Leeuwarden
	F6	7	Havo/VWO	Groningen
Totaal	6	31		

Instrument

De variabelen binnen het onderzoek zullen gemeten worden door middel van de focusgroepen vanwege de efficiëntie ervan en vanwege het positieve effect dat groepsdynamiek kan hebben op de kwaliteit en kwantiteit van de data. Binnen de focusgroepen gaan jongeren in groepjes van vier tot zeven onder begeleiding van een of twee onderzoekers in gesprek over onderwerpen die relevant zijn voor het onderzoek. Hiervoor is een topiclijst opgesteld op basis van de verschillende onderwerpen waar de onderzoekers individueel op focussen. Zodoende bestond de topiclijst voor dit onderzoek, zoals weergegeven in Bijlage B, naast identiteitsvorming, groepsvorming en seksuele geaardheid ook uit vragen over genderidentiteit en sociale media. Enkel de onderwerpen die van toepassing zijn op de onderzoeksvraag zijn meegenomen in de resultaten.

Data-analyse

Na het afnemen van de focusgroepen, werden de interviews getranscribeerd. Vervolgens zijn de transcripten gecodeerd met behulp van het programma Atlas ti. Hiervoor is een codelijst opgesteld met deductieve codes vanuit de beschreven literatuur. Tijdens de eerste fase werden de transcripten doorgelezen om te kijken of er nog codes naar voren komen uit de literatuur, welke werden toegevoegd aan de lijst als inductieve codes. Uiteindelijk zijn er vijf hoofdcodes opgesteld met daaronder 36 subcodes, waarvan zes inductieve codes. Deze codes zijn weergegeven en geïllustreerd met quotaties in Bijlage A.

Om de betrouwbaarheid van de codering te toetsen, zijn er eerst drie transcripten gecodeerd door de onderzoeker en een collega via Atlas Ti. Vervolgens is de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid uiterekend per hoofdcode door middel van een percentage van overeenstemming. Deze percentages

lagen tussen de 42.6% en de 57.9%. Aan de hand van de percentages is gekeken bij welke codes de meeste problemen lagen. Deze codes zijn aangepast en verduidelijkt door middel van concretere afspraken over de invulling ervan. Ook viel op dat F2 voornamelijk veel verschillen in coderingen had, dus deze is naderhand beter bekeken. De onderzoekers zijn ervan uitgegaan dat met deze afspraken voldoende overstemming bereikt zou zijn. Door tijdgebrek kon dit niet opnieuw berekend worden. Na het coderen, werden de transcripten geanalyseerd aan de hand van kwalitatieve content analyse zoals beschreven door Ji en Eun-Hee (2014). In grote lijnen houdt dit in dat er ten eerste een onderzoeksvraag wordt opgesteld, als tweede hier vanuit theorie codes en codeerregels over worden opgesteld welke tussendoor worden herzien en ten derde deze codes worden toegepast en de resultaten worden geïnterpreteerd. Bij de interpretatie van de resultaten wordt thematische analyse toegepast zoals beschreven door ontwikkeld door Braun en Clarke (2006). Hierbij zijn de stappen als volgt:

- 1) Bekend worden met de data aan de hand van het transcriberen en lezen van de data*
- 2) Opstellen en toepassen van codes*
- 3) Zoeken naar thema's in de data door relevante codes bij elkaar te zetten*
- 4) Controleren of de thema's kloppend zijn met de gehele dataset*
- 5) Thema's benoemen en illustreren*
- 6) Rapporteren*

Onderzoeksprocedure

Dit onderzoek wordt verricht voor de bachelor-these van de onderzoeker en staat in de context van het project van de JongerenTop en het NNO '1000 Stemmen, Ik ben beter dan jij?!'. De participerende scholen zijn benaderd door de contactpersoon binnen het overkoepelende project en door de contactpersoon binnen het bachelor-project gedurende de maanden maart en april. Voor dit contact is zowel een flyer als een informatiebrief opgestuurd, weergegeven in Bijlage C, om de scholen op de hoogte te brengen. Ook konden de scholen altijd voor vragen of opmerkingen contact opnemen met een van de twee contactpersonen.

De focusgroepen zijn gehouden gedurende een lesuur van circa 50 minuten in een klaslokaal op de locatie van de desbetreffende school. Hiervoor zijn vijf onderzoekers binnen het bachelor-project aanwezig geweest. Elke klas is opgedeeld in drie groepen, waaronder de onderzoekers zich hebben verdeeld om de focusgroepen te houden. Voor de verzameling van de gegevens van dit onderzoek, heeft de auteur samen met één collega de focusgroepen gehouden aan de hand van de door hun opgestelde topic lijst.

Vooraf aan en tijdens de focusgroepen is de informed consent brief voorgelegd aan de leerkrachten en leerlingen van de scholen. Hierin is benadrukt dat alle data geanonimiseerd wordt, er geen persoonsgegevens bewaard worden en dat terugtrekken uit het onderzoek te allen tijde mogelijk is. Dit is nogmaals genoemd vooraf aan de individuele focusgroepen. Ook is van tevoren duidelijk

gemaakt dat de geanonimiseerde transcripties voor 10 jaar bewaard worden op de beveiligde schijf van de Rijksuniversiteit Groningen.

Resultaten

Aan de basis van de deelvraag over de relatie tussen seksuele geaardheid en sociale identiteitsontwikkeling, ligt de vraag wat de term identiteit betekent voor jongeren. De veelomvattendheid van de identiteit kwam hierbij naar voren. Opvallend was dat veelal op de vraag wat identiteit is, werd gereageerd met antwoorden zoals “gewoon, wie je bent” (F4). Zo werden mentale aspecten genoemd zoals de persoonlijkheid, de gevoelens, de opvattingen en het zelfbeeld van een persoon. Ook de seksuele geaardheid was volgens de respondenten deel van de identiteit. Verder kwamen er enkele fysieke aspecten aan bod, alhoewel in mindere mate, zoals het uiterlijk van een persoon en dan specifiek “hoe je je kleedt” (F5). De meeste van de genoemde aspecten waren persoonlijke aspecten, echter werd ook benoemd dat invloeden van anderen onderdeel kunnen zijn van de identiteit. Dit sociale deel werd als volgt verwoord: “Een bepaalde ervaring in [je] leven zorgt gewoon [ervoor] dat je andere interactie hebt met mensen en dat vormt je ook als persoon” (F5).

Als het gaat om de ontwikkeling van de identiteit, was de algemene consensus dat de identiteit altijd in ontwikkeling is, maar dat gedurende de jeugd er een basis wordt opgebouwd die vanaf de adolescentie weinig verandert. Zo noemde een respondent dat ze denkt dat “kinderen vooral nog een beetje zoekende zijn van wie ben ik nou? En dat je dat op een gegeven moment ook wel weet”(F6).

Sociale interacties

De invloed van interacties met anderen werden nogmaals door de respondenten benadrukt en door anderen ook spontaan genoemd. Hierbij ging het veelal om twee thema's, namelijk aan de ene kant *opvoeding vanuit de familie* en aan de andere kant *klasgenoten op school*. De opvoeding kwam in elk van de zes gesprekken naar voren, zo noemde een participant dat “(...) de opvoeding ook wel een bepaald stukje heeft. Als jij bent opgevoed met ‘jo, je mag zijn wie je bent’ dan ben je ook vrijer (...) en heb je het gevoel dat je vrijer kan zijn in wie je kan worden” (F3). Een vergelijkbare opmerking werd gemaakt wat betreft de school. Naast sociale contacten, kwam ook het thema van het schoolbeleid naar voren. Op één school in het specifiek werd door de verschillende groepen die geïnterviewd zijn, benadrukt dat hun school een grote invloed heeft op de identiteit. Zo noemde een respondent dat ze “[hier wel] meer vrijheid [merkt] om te worden wie je bent, om te zijn wie je denkt te zijn” (F3). De respondenten vonden het dan ook belangrijk dat een persoon niet beperkt wordt in de ontwikkeling van de eigen identiteit.

Groepsvorming

Wat betreft groepsvorming kwam ten eerste het thema *persoonlijke karaktereigenschappen* naar voren. Bij velen was namelijk de eerste gedachte ‘vrienden’ en ‘mensen met wie je omgaat’, waarbij de algemeen consensus was dat vriendengroepen zich veelal vormen op basis van karakter. Een respondent noemde bijvoorbeeld: “Elk persoon is anders, dus iedereen heeft iets anders in te brengen in de groep. En ik denk dat hoe mensen zich aansluiten op elkaar (...) effect heeft op hoe de sfeer is in de groep. En als je een heleboel verschillende mensen in één ruimte stopt, (...) dat de sfeer tussen mensen heel anders is dan als iedereen qua karakter heel erg op elkaar lijken” (F1). Onder dit karakter vallen ook zaken zoals gedachtes, interesses en humor.

Ten tweede kwam *geslacht* naar voren als thema binnen groepsvorming. In elke focusgroep werd op een gegeven moment wel aangegeven dat er groepjes ontstaan op basis van of een persoon een jongen of een meisje is, alhoewel dit in de ene groep een groter verschil was dan bij de andere groep. Zo noemt de ene groep dat “er echt nog wel een scheiding jongens-meisjes [is]” (F4), maar noemt een andere groep dat het “heel erg gemixt [is]” (F5). Andere groepen zaten ertussenin, dat wil zeggen dat er wel duidelijk jongens- en meidengroepen zijn, maar het “ook wel vaak [mengt]” (F3). De consensus was in ieder geval dat ongeacht de grootte van de scheiding, er niemand buitengesloten werd puur op basis van geslacht.

Ten derde werd het thema *inclusie of exclusie* gevonden. Uit de voorbeelden van de respondenten zijn twee scenario’s te halen. Ten eerste zijn er jongeren die tussen de groepen hangen, met iedereen om kunnen gaan en zich niet expliciet bij een groep aansluiten. Ten tweede zijn er jongeren die vanwege persoonlijke kenmerken net buiten de boot vallen en zodoende niet bij een groep betrokken worden. Hoewel dit tweede scenario als ‘zielig’ wordt ervaren (F4), noemt een respondent ook bijvoorbeeld “als je enigszins je best doet of je hebt enigszins interesse in anderen mensen en je spreekt elkaar aan, [is] het heel makkelijk om een groepje te vormen” (F6). Verder is het volgens de respondenten ook gebruikelijk dat een persoon zich bij meerdere groepen aansluit.

Groepen herkennen

Het eerste gevonden thema wat betreft het herkennen van groepen, is *het ergens samen zijn*. De meeste respondenten noemden het omgaan en uithangen met bepaalde mensen als meest duidelijk indicatie dat een persoon bij een bepaalde groep hoort. Zo noemt een respondent dat “je van buiten gewoon echt ziet dat die mensen gewoon echt bij elkaar gaan zitten of (...) van gebouw naar gebouw lopen” (F4). Soms was dit zo sterk dat naast de aanwezigheid van een persoon binnen een groep, ook de afwezigheid van deze persoon opmerkelijk kan zijn voor een buitenstaander.

Een thema binnen het herkennen van groepen was *kledingstijl*. Dit was eerder ook al besproken als het ging om identiteit. Zo werd de volgende uitspraak gedaan: “(...) die hangen nogal samen, dat zie je ook gewoon aan de kledingstijl” (F4). Of het dragen van een bepaalde kledingstijl een reden was dat de groep in kwestie gevormd was, of dat de mensen in de groep hun kleding

wellicht aanpassen aan de groep, was bij de respondenten onduidelijk.

Het laatste thema wat betreft het herkennen van groepen is *gedrag*. De respondenten gaven aan dat bepaald gedrag indicatief was voor het behoren tot een bepaalde groep. Mensen binnen een groepen behandelen elkaar volgens sommige respondenten dan ook anders, dan dat ze mensen buiten de groep behandelen. Een respondent uit focus groep 1 verwoordt het als volgt: “Niet per se dat als je hele goede vrienden bent dat je elkaar niet met respect moet behandelen ofzo, maar ik denk, bijvoorbeeld de manier waarop mensen grappen maken naar elkaar. (...) Bij de één kun je het wel doen en bij de andere niet”. Er werden ook specifiekere gedragingen genoemd, zoals dat mensen binnen een bepaalde groep misschien luidruchtiger zijn dan de rest, of dat mensen een in gedrag uitende “andere mentaliteit” hebben vanwege een verschil in schoolniveau (F6).

LHBT

Wat betreft de bekendheid van LHBT bij de respondenten, gaven alle respondenten aan dat ze wisten wat het ongeveer inhield. Sommige scholen hadden hier dan ook voorlichting over aangeboden. Zo had een groep in het specifiek voorlichting gekregen over de LHBT-gemeenschap, echter was dit op basis van eigen keuze en “[wordt het] alleen op dat soort momenten besproken, maar verder eigenlijk niet” (F2). Wel benadrukten de respondenten dat je er tegenwoordig niet meer omheen kan en dat op een gegeven moment een jongere wel te maken gaat hebben met de LHBT-gemeenschap. Het spreken over en behoren tot de LHBT-gemeenschap was op geen van de scholen een taboe, en op één school in het specifiek ook geheel geaccepteerd. De ene groep “weten [het] niet van elkaar op wie [ze] vallen” (F2), terwijl bij een andere groep er meer over wordt gepraat. Hierbij wordt in het algemeen de geaardheid sneller besproken dan de genderidentiteit. Wel benadrukte een groep dat ze het toch erg ingewikkeld vonden en noemden dat ze er “wel even over na [moeten] denken voordat je die snapt” (F2) als iemand uitkomt voor een bepaalde geaardheid of genderidentiteit.

Rol van seksuele geaardheid en genderidentiteit bij groepsvorming

Het eerste thema binnen de sociale rol die deel zijn van de LHBT-gemeenschap kan hebben, is de mogelijke invloed op groepsvorming. De respondenten zagen weinig groepsvorming op basis van geaardheid. Het biologisch geslacht was hierbij duidelijk belangrijker. Als het ging om transseksuele jongeren, waren de respondenten veelal van mening dat zij het met zowel jongens als meisjes goed kunnen vinden en dat hier ook geen groepen op gevormd worden.

Een tweede thema is het buitensluiten van LHBT-jongeren. Respondenten gaven aan dat ze binnen de school niet mensen buitengesloten zien worden vanwege geaardheid of genderidentiteit, maar dat dit zeker wel gebeurt. Een van deze LHBT-jongeren die vanwege zijn geaardheid buitengesloten werd zei volgens een respondent dat hij “[omgaat] met de mensen die [hem] accepteren” (F2). Dit was dan ook een van de redenen dat een aantal respondenten toch wel aangaven dat LHBT-jongeren elkaar wel opzoeken, want “je kan er (...) een stukje hulp uit halen” (F3).

Een derde thema is het verschil tussen jongens en meisjes. Uit sommige focusgroepen kwam naar voren dat het eigen geslacht invloed kan hebben op hoe een persoon omgaat met LHBT-jongeren. Zo noemde een respondent dat jongens minder snel een homoseksuele jongen accepteren binnen hun groep dan meisjes een lesbisch meisje zouden accepteren. De groep gaf aan te denken dat jongens sneller denken dat een homoseksuele jongen “zwakker” (F6) is en sneller bang zijn dat de homo jongen op hen vallen. Dit tweede werd door meerdere groepjes aangegeven. Zo noemde een respondent dat "mannen wat vijandiger ernaar kijken, [en bang zijn] dat hij op mij valt” (F6).

Discussie

De onderzoeksvraag binnen dit onderzoek was als volgt: *In hoeverre speelt de seksuele geaardheid als onderdeel van de sociale identiteitsontwikkeling een rol bij groepsvorming en ‘othering’?* Hierbij was de eerste deelvraag: *Wat is de rol van de seksuele geaardheid op de sociale identiteitsontwikkeling?* Hoewel de seksuele geaardheid niet spontaan werd genoemd bij het vragen naar de identiteit, kwam het belang van de vrijheid te hebben om te zijn wie je bent terug als het ging om geaardheid. De seksuele geaardheid blijkt daarmee een onderdeel te zijn van de sociale identiteitsontwikkeling, hoewel dit voor LHBT-jongeren meer van toepassing was dan voor heteroseksuele jongeren. De respondenten gaven verder aan dat LHBT-jongeren minder makkelijk hun seksuele geaardheid kunnen uiten omdat er een kans bestaat op onbegrip en afwijzing van anderen. Aangezien de seksuele geaardheid voor LHBT-jongeren een belangrijk onderdeel is van de sociale identiteit, kan dus geargumenteed worden dat jongeren gestremd worden in de identiteitsvorming wanneer een jongere in mindere mate of niet uit kan komen voor zijn seksuele geaardheid.

De tweede deelvraag was als volgt: *In hoeverre heeft de seksuele geaardheid invloed op groepsvorming en ‘othering’ bij jongeren?* Als het ging om groepsvorming, was het belangrijkste onderdeel hiervan het optrekken met bepaalde mensen, ook als het gaat om met wie een jongere bijvoorbeeld van het ene gebouw naar het andere gebouw loopt. Hoewel er geen duidelijke groepsvorming op basis van geaardheid werd gezien op de deelnemende scholen, was het wel duidelijk dat LHBT-jongeren elkaar opzoeken voor steun en begrip, om beter dat deel van hun identiteit te uiten en te ontwikkelen. Hoewel er volgens de respondenten binnen de samenleving een algehele bewustheid is van de LHBT-gemeenschap, zien zij niet altijd begrip of acceptatie vanuit anderen. Hierbij werd in het specifiek genoemd dat binnen de sociale schoolomgeving LHBT-jongens soms minder snel geaccepteerd worden dan LHBT-meisjes. Ook wordt de genderidentiteit, wat ook onderdeel is van LHBT, veel minder besproken dan geaardheid. Dit noemden de respondenten als een risico voor transseksuele jongeren, omdat zij het bespreken van het onderwerp belangrijk vonden in het creëren van begrip en acceptatie. Het niet geaccepteerd worden als LHBT-jongere kan resulteren in het verbergen van de geaardheid en daarbij een deel van de identiteit, of het buitengesloten worden door anderen.

Concluderend speelt de seksuele geaardheid als onderdeel van de sociale identiteitsvorming

een lichte rol bij groepsvorming en een grote rol bij ‘othering’. Dit omdat het als LHBT-jongere belangrijk is voor de persoonlijke ontwikkeling om aansluiting te kunnen vinden bij jongeren die hen begrijpen, wat vaak andere LHBT-jongeren zullen zijn. Daarnaast worden LHBT-jongeren niet altijd begrepen of geaccepteerd, wat kan resulteren in het door de jongeren verbergen van de geaardheid of het buitengesloten worden door mensen om hen heen. Hierbij bleek de school een rol te spelen bij het creëren van een veilige omgeving waarin LGBT-jongeren aansluiting kunnen vinden bij jongeren die wel acceptatie tonen.

Het doel van dit onderzoek was het inzicht in de kwetsbare sociale positie van LHBT-jongeren binnen school te vergroten. De resultaten wijzen erop dat LHBT-jongeren nog niet altijd volledig worden geaccepteerd door anderen, wat maakt dat ze negatieve ‘othering’ kunnen ervaren. Interessant was dat meerdere keren naar voren kwam dat LHBT-jongeren veelal proberen toch ergens aansluiting te vinden bij peers die hen wel accepteren. Indien dit lukt, bleek uit de antwoorden van de respondenten dat de LHBT-jongere ook na buitensluiting door de oude groep, in een nieuwe groep gelukkig kan zijn en de eigen identiteit verder kan ontwikkelen. Waar ‘othering’ op basis van seksuele geaardheid kan zorgen dat de identiteitsontwikkeling wordt gestremd, kunnen peers de LHBT-jongere weer de kans geven de identiteit te ontwikkelen. Hierbij werd steun vanuit familie bijna niet benoemd, wat erop kan wijzen dat familie voor de respondenten en de LHBT-jongeren over wie zij spraken een van minder groot belang was vergeleken met vrienden op school. Dit is opvallend, aangezien uit onderzoek van Travers en collega’s (2020) bleek dat van de onderzochte invloeden van familie en vrienden, enkel de steun vanuit familie een significante invloed leek te hebben op de mentale gezondheid van de LHBT-jongeren. Echter zou er meer specifiek onderzoek gedaan moeten worden naar de invloed van steun vanuit familie bij LHBT-jongeren in Nederland om hier uitspraak over te doen.

Een onverwachtse maar interessante bevinding was dat jongens sneller LHBT-jongeren buiten lijken te sluiten en dat homoseksuele jongens ook sneller buitengesloten lijken te worden. Het genderstereotype van wat ‘jongen zijn’ inhoudt, lijkt weinig ruimte te hebben voor homoseksualiteit. Aan de andere kant bleek dat lesbisch zijn minder in conflict is met het genderstereotype ‘meisje zijn’. Deze conclusie komt overeen met onderzoek van Reyes en collega’s (2021) wat betreft meningen over homoseksualiteit. Zij concludeerden dat heteroseksuele mannen minder acceptierend zijn dan heteroseksuele vrouwen wat betreft homoseksualiteit. Ook hadden heteroseksuele mannen veelal negatieve meningen over homoseksualiteit, met name als het ging om homoseksuele mannen.

Beperkingen en sterke punten

Er zijn enkele beperkingen aan dit onderzoek op te merken. Ten eerste bestaat de steekproef uit slechts drie scholen uit Noord-Nederland. Hierdoor is de steekproef niet representatief voor Noord-Nederland. Vier van de zes focus groepen werden daarnaast ook op dezelfde school gehouden, wat maakt dat deze school in het specifiek meer weging heeft binnen het onderzoek. Met een steekproef

van 31 respondenten verdeeld over zes groepen, zit dit onderzoek aan de ondergrens van wat representatief kan zijn binnen focus groep interviews. Dit gaat dan ook ten koste van de externe validiteit van het onderzoek, aangezien de kleinere steekproef maakt dat de resultaten minder generaliseerbaar zijn naar andere groepen.

Ten tweede is de codering slechts eenmaal gecontroleerd op interbeoordelaarsbetrouwbaarheid. Daarna zijn concretere afspraken gemaakt over de coderingen maar er, is vanwege tijdgebrek niet opnieuw een betrouwbaarheidsscore berekend. Dit maakt dat er niet bekend is wat de uiteindelijke interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is, wat ten koste gaat van de betrouwbaarheid van het onderzoek.

Ten derde is er bij elk onderdeel van het onderzoek aandacht geweest voor peerfeedback, wat ten goede is gekomen aan de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek. Ook het houden van de focusgroepen door verschillende onderzoekers is ten goede aan de betrouwbaarheid van het onderzoek. Verder lagen de onderzoekers vrij dicht bij de leeftijdsgroep van de respondenten. Dit kan maken dat de onderzoekers de voorkennis hebben om de situaties en daardoor de antwoorden van de respondenten beter te bergrijpen, wat ten goede is aan de loop van de interviews en de validiteit van de resultaten.

Ten vierde kan het houden van focusgroepen bestaande uit jongeren die elkaar tot op zekere hoogte kennen, maken dat de meer persoonlijke aard van de onderwerpen makkelijker te bespreken zijn. Daarnaast geven focusgroepen een beter beeld van de groep dan individuele interviews, dankzij de mogelijkheid voor de jongeren om met elkaar in discussie te gaan.

Ten slotte zijn de interviews opgenomen. Aan de ene kant gaat hierdoor geen informatie verloren en konden de resultaten nauwkeuriger worden geïnterpreteerd. Aan de andere kant kan het zijn dat de respondenten sociaal wenselijke antwoorden gaven of vragen niet wilden beantwoorden omdat zij op de hoogte waren van het feit dat er een opname werd gemaakt, wat op zijn beurt de resultaten minder intern valide zal maken.

Aanbevelingen

De vinding dat jongens minder acceptierend bleken te zijn dan meisjes geeft reden om specifiek onderzoek te doen naar de invloed die geslacht heeft op 'othering' van LGBT jongeren, met name als het gaat om de mindere mate van acceptatie die jongens volgens de respondenten tonen richting LHBT-jongeren. Meer inzicht hierin kan helpen bij het vergoten van de acceptatie van LGBT-jongeren onder zowel jongens als meisjes, Daarnaast werd het uit dit onderzoek niet duidelijk wat maakt dat LGBT-jongeren soms wel onderhevig zijn aan 'othering' en soms niet. Ook dit zou een nuttig onderwerp zijn voor verder onderzoek, met als doel inzicht te verkrijgen hoe 'othering' op basis van seksuele geaardheid geminimaliseerd kan worden.

Al met al blijkt het belangrijk om vanuit het schoolbeleid te werken aan acceptatie en normalisering van LHBT-jongeren. Binnen de school waar acceptatie van anderen ongeacht hun identiteit volgens de respondenten een centraal punt is in het beleid van de school, was te merken dat

de leerlingen op school ook meer acceptatie en steun toonden richting LHBT-jongeren. Op deze manier is deze school een veilige plek geweest voor LHBT-jongeren om weer aansluiting te vinden bij anderen zodat zij hun sociale identiteit weer verder kunnen ontwikkelen, wat een erg belangrijk aspect is van de adolescentie. Scholen zouden er goed aan doen binnen hun beleid aandacht te besteden aan de acceptatie van LHBT-jongeren, om een veilige omgeving te creëren waar deel uitmaken van de LHBT-gemeenschap niet alleen geaccepteerd, maar ook normaal is. Er is vervolgonderzoek nodig naar wat de beste manier is om een veilige sfeer te creëren op school en hoe een dergelijk beleid het best opgesteld en uitgevoerd kan worden.

Daarnaast is meer onderzoek nodig om de invloed van geslacht te onderzoeken als het gaat om 'othering' van LHBT-jongeren, met name als het gaat om de mindere mate van acceptatie die jongens volgens de respondenten tonen richting LHBT-jongeren.

Literatuur

- Boeije, H. R. (2002). A purposeful approach to the constant comparative method in the analysis of qualitative interviews. *Quality and Quantity*, *36*, 391-409.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, *3*(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bullock, A., & Tromley, S. (2000) *The New Fontana Dictionary of Modern Thought*. (3rd ed.) HarperCollins Publishers.
- Ferrer-Wreder, L., & Kroger, J. (2020). *Identity in adolescence: The balance between self and other, 4th ed.* Routledge/Taylor & Francis Group.
- Hatano, K., Sugimura, K., & Schwartz, S. J. (2018). Longitudinal links between identity consolidation and psychosocial problems in adolescence: Using bi-factor latent change and cross-lagged effect models. *Journal of Youth and Adolescence*, *47*(4), 717–730. <https://doi.org/10.1007/s10964-017-0785-2>
- Ji, Y. C., & Eun-Hee, L. (2014). Reducing confusion about grounded theory and qualitative content analysis: similarities and differences. *The Qualitative Report*, *19*(32), 1–20.
- Lefevor, G. T., Boyd-Rogers, C. C., Sprague, B. M., & Janis, R. A. (2019). Health disparities between genderqueer, transgender, and cisgender individuals: An extension of minority stress theory. *Journal of Counseling Psychology*, *66*(4), 385–395. <https://doi.org/10.1037/cou0000339>
- Klimstra, T. A., & Denissen, J. J. A. (2017). A theoretical framework for the associations between identity and psychopathology. *Developmental Psychology*, *53*(11), 2052–2065. <https://doi.org/10.1037/dev0000356>
- McInroy, L. B., Beaujolais, B., Craig, S. L., & Eaton, A. D. (2021). The self-identification, LHBQT+ identity development, and attraction and behavior of asexual youth: Potential implications for sexual health and Internet-based service provision. *Archives of Sexual Behavior*, *50*(8), 3853– 3863. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02064-y>
- Potterton, R., Austin, A., Robinson, L., Webb, H., Allen, K. L., & Schmidt, U. (2022). Identity development and social-emotional disorders during adolescence and emerging adulthood: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, *51*(1), 16–29. <https://doi.org/10.1007/s10964-021-01536-7>
- Reyes, M. E. S., Davis, R. D., Salonga, B. M., Cheng, H. A. T., Vasquez, A. N. V., Cruz, G. J. S., Muslim, N. M., Medriano, K. K. S., & McCutcheon, L. E. (2021). Sexual prejudice: Filipinos'

- attitudes toward lesbians and gay men. *North American Journal of Psychology*, 23(4), 617–638.
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1985). The Social identity theory of intergroup behaviour. In S. Worchel & W. G. Austin (Eds.), *Psychology of intergroup relations* (2nd ed., pp. 6–24). Hall Publishers.
- Tan, S., & Weisbart, C. (2021). Asian-Canadian trans youth: Identity development in a hetero-cis-normative white world. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*.
<https://doi.org/10.1037/sgd0000512>
- Travers, Á., Armour, C., Hansen, M., Cunningham, T., Lagdon, S., Hyland, P., Vallières, F., McCarthy, A., & Walshe, C. (2020). Lesbian, gay or bisexual identity as a risk factor for trauma and mental health problems in Northern Irish students and the protective role of social support. *European Journal of Psychotraumatology*, 11(1).
<https://doi.org/10.1080/20008198.2019.1708144>
- Van Geert, P. (1997). *Theorieën van leren en ontwikkeling*. Samsom H.D. Tjeenk Willink.
- Whitaker, K., Shapiro, V. B., & Shields, J. P. (2016). School-based protective factors related to suicide for lesbian, gay, and bisexual adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 58(1), 63–68.
<https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2015.09.008>

Bijlagen**Bijlage A: Codeerschema**

Thema	Subthema	Code (deductief/inductief)	Voorbeeld quote (groep nr.)
Identiteit	Aspecten van de identiteit	Waar bestaat de identiteit uit (ded)	Ja ook gewoon je eigen karakter. Je mening. (F3)
		Mentale aspecten van de identiteit (ind)	Een persoon, hoe jij jezelf voelt. (F3)
		Fysieke aspecten van de identiteit (ind)	Hoe je je kleedt en hoe je je gedraagt. (F5)
	Vormen van de identiteit	Persoonlijke identiteit (ded)	Hoe je jezelf ziet ook, denk ik. (F6)
		Sociale identiteit (ded)	Hoe mensen je zien. (F5)
		Invloeden op de identiteit	Wat voor zaken hebben invloed op de identiteit (ded)
Ontwikkeling van de identiteit	Blijft de identiteit alsmaar ontwikkelen (ded)	Ik denk eigenlijk dat je op den duur blijft wie je bent, dan ben je volwassen en dan laat je jezelf minder snel beïnvloeden door anderen, waardoor je eigenlijk wel blijft wie je bent. (F2)	

Groepsvorming	Algemene aspecten van groepsvorming	Hoe wordt groepsvorming beschreven	Je gaat automatisch mensen die je al kent, van school of van sport, na ja daar ga je dus mee zitten ofzo. (F2)
	Soorten groepen	Wat voor soorten groepen zijn er	Ja er is wel echt een havo groep en een vwo groep als je naar groepsvorming kijkt. (F6)
		Groepen buiten de school	Ik denk wel dat school echt gewoon de grootste is dat je na school afspreekt met elkaar natuurlijk, maar ik heb zelf wel met sport en kerk weet je, en vrienden die je al kent vanaf de basisschool. Dat is nog wel steeds groepjes. (F4)
		Bij hoeveel groepen kan een persoon horen	En er zijn natuurlijk mensen die bij verschillende groepjes horen, die zijn gewoon vrienden met iedereen. (F1)
	Kan een persoon ook bij geen enkele groep horen		Ja als je wel gewoon aansluiting kan hebben zeg maar he, want er zijn ook mensen die hebben helemaal geen aansluiting. (F4)
	Kenmerken waaraan anderen kunnen zien dat een persoon bij een bepaalde groep hoort	Uiterlijke kenmerken	Ja die hangen nogal samen, dat zie je ook gewoon aan de kledingstijl. Die hebben vaak wat lossere kledingstijl weet je, iets meer... (F4)
		Gedragkenmerken	Ja, gewoon hoe je met elkaar

			omgaat. (F1)
		Kenmerken wat betreft waar en met wie een persoon gebruikelijk is	En mensen in de klas zoeken elkaar ook wel een beetje op. De personen waar jij het meest mee kan vinden daar ga je naast zitten. (F6)
Gender(identiteit)	Geslacht	Groepsvorming op basis van geslacht	In onze klas is er echt nog wel een scheiding jongens-meisjes. (F4)
		‘othering’ op basis van geslacht	Maar als ik gewoon ben met jongens vrienden en in één keer een meisje die wil erbij. Dan van oh ja, eigenlijk niet want ze zeg maar ja gewoon. (F6)
	Genderidentiteit	Bewustheid van en spreken over onderwerpen wat betreft genderidentiteit	Nou, niet echt over gesproken, maar iedereen weet wel hoe het zit zeg maar. (F4)
		Groepsvorming op basis van genderidentiteit	Dus daarom ook een ander zoekt een ander op. Dat je wel weet van oh jij denkt daar ook zo over. en dan krijg je ook niet een vervelende reactie. (F6)
		‘othering’ op basis van genderidentiteit	Je hebt altijd mensen die er opmerkingen over maken omdat het toch net een beetje anders is of zo. (F4)

Seksuele geaardheid	Bewustheid van seksuele geaardheid	Welke soorten zijn er bekend	Interseks, queer, dan had je nog zeg maar transgender dat kun je dan weer opdelen in vijf dingen, non-binair, drag queen, transseksueel, waren er nog meer? (F2)
		Hoeveel wordt het besproken	Wij hebben op school wel een keer een voorlichting gehad. (F6)
	Invloeden van seksuele geaardheid	Groepsvorming op basis van seksuele geaardheid	Dus hij gaat nu vooral om met mensen die hem accepteren, zei je dan. (F2)
		‘othering’ op basis van seksuele geaardheid	Op mijn oude school was er een meisje en die kwam toen uit als biseksueel en dat was echt een taboe. (F5)

Bijlage B: Interviewprotocol**Inleiding**

“Goedemiddag, wij zijn Yanos, Carmen en Jolien. We zitten in ons laatste jaar van de opleidingen pedagogische wetenschappen en de academische PABO. Voor onze scriptie doe we onderzoek naar sociale identiteitsvorming en groepsvorming bij jongeren tussen de 16 en 18 jaar.

Identiteitsontwikkeling gaat over wie je bent, wat je wil worden en wie of wat je wilt zijn. Bij sociale identiteit ligt de nadruk op de manier waarop jij met anderen omgaat en hoe je je verhoudt tot andere mensen. Waarom vind jij iemand wel aardig, maar iemand anders bijvoorbeeld niet? Er zijn vaak verschillende groepen op school, maar waardoor komt dit? Wij zijn benieuwd hoe jullie hierover denken en daarom gaan wij graag met jullie een gesprek aan.”

Informed Consent

“Het gesprek zal worden opgenomen, zo kunnen wij het later nog eens terug luisteren en zal er geen informatie verloren gaan. Het gesprek wordt volledig anoniem verwerkt. Verder zal er ook niet gevraagd worden naar persoonlijke gegevens. Zo valt er dus niks terug te leiden naar jullie. Als jullie hieraan willen meedoen, mogen jullie eerst dit formulier even lezen en invullen. Als je achteraf toch besluit dat je liever niet mee doet, dan worden jouw antwoorden niet meegenomen in de analyse. Dan mogen jullie een mailtje sturen.”

Identiteitsontwikkeling

- Waar denken jullie aan bij het woord identiteit?
- Welke dingen hebben invloed op je identiteit?
- Blijft je identiteit altijd veranderen? Of heb je op een gegeven moment ‘DE identiteit’ bereikt?

Groepsvorming

- Waar denken jullie aan bij het woord ‘groepsvorming’?
- Welke soort groepen zien jullie zelf in de klas of op jullie school?
- Kun je bij meerdere groepen horen, of zit je in één groep.
- Hoe zie je of je bij een groep hoort?
- Hoort iedereen bij een groep?
- Zijn er buiten school andere groepen dan op school?

Genderidentiteit

- Hebben jongens en meiden dezelfde groepen?
- Worden groepen bepaald door geslacht?
- Wordt hierbij ook gediscrimineerd? Bijvoorbeeld dat je als meisje niet bij een jongensgroep mag.

Er zijn mensen die zich niet identificeren als man of vrouw.

- Hoe zit dat dan met mensen die zich geen jongen of meisje voelen?
  - Is dit überhaupt bekend op school

Seksuele geaardheid

Je geslacht kan dus mogelijk van invloed zijn in welke groep je zit. Zou je geaardheid, dus of je op mannen of vrouwen valt, ook invloed kunnen hebben op de groepen waar je bij hoort?

- Kennen jullie de term LHBT?
  - Weet je dit van anderen? Wordt het besproken?
- Worden groepen ook wel eens bepaald door geaardheid?
- Worden anderen ook wel eens buitengesloten vanwege geaardheid?

Sociale media gebruik

Een heel ander onderwerp dat ook invloed kan hebben op identiteitsontwikkeling en groepsvorming zijn sociale media.

- Welke soorten sociale media worden in jullie leeftijdsgroep veel gebruikt?
- In hoeverre kunnen sociale media invloed hebben op je dagelijks leven?
- Denken jullie dat sociale media invloed kunnen hebben op je identiteit?
- Zien jullie ook dat er groepen worden gevormd op sociale media?
- Is er volgens jullie verschil tussen de online en offline groepen?
  - Zo ja, is er ook een verschil van identiteit bij die groepen?
- Worden er ook vriendschappen onderhouden via sociale media? (dus met mensen die elkaar al in het echt kennen)
- Denken jullie dat er ook vriendschappen ontstaan via sociale media? (dus met mensen die elkaar alleen online kennen)
- Zijn online vriendschappen anders dan vriendschappen in het echt? Op wat voor manier? (oppervlakkiger etc.)

Afsluiting

-Bedankt

-Nog vragen of opmerkingen?

-Wij gaan nog met andere groepen in gesprek, en gaan de antwoorden met elkaar vergelijken.

-Jullie kunnen altijd nog terugtrekken uit het onderzoek. Wij zijn bereikbaar via de mail, vraag daarvoor jullie docent.

Bijlage C: Informatiebrief scholen en scholieren**rijksuniversiteit
 groningen****faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen****ONDERZOEK: SOCIALE IDENTITEITSONTWIKKELING EN GROEPSVORMING OP
 SCHOOL****Informatiebrief voor voortgezet onderwijs scholen en scholieren vanaf 16 jaar die mee zouden willen
 werken aan het onderzoek.**

Als adolescent is het ontwikkelen van een eigen identiteit erg belangrijk. Je vraagt jezelf wel eens af wie je bent, en wie juist niet? Wat vind ik leuk en waar sta ik voor? Bij welke groep hoor ik, en bij welke groep horen anderen? Dit zijn de soorten vragen waar enkele bachelorstudenten van de Rijksuniversiteit Groningen een antwoord op zoeken. Voor hun studie orthopedagogiek doen zij onderzoek naar de ervaringen van scholieren als het gaat om identiteitsontwikkeling en groepsvorming. Elke onderzoeker focust hierbij op hun eigen aspect: sociale media, muzikale voorkeuren, seksuele geaardheid, gender(identiteit) en school. Deze onderzoeken vormen onderdeel van het project '1000 Stemmen - Ik ben beter dan jij?!' van het Noord Nederlands Orkest en de Groningse JongerenTop.

Over ons

Wij zijn Brecht Moerings, Carmen Braham, Jolien Veenstra, Kiek Heerink en Yanos Sturing.

We zijn studenten pedagogische wetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen en doen voor onze bachelorscriptie onderzoek naar de sociale identiteitsontwikkeling en groepsontwikkeling bij 16 tot 18-jarigen. Hierbij worden wij begeleid door dr. mr. Carla van Os, universitair docent bij de Rijksuniversiteit Groningen.

Hoe verloopt het onderzoek?

Om informatie te verzamelen zullen er groeps gesprekken gehouden worden binnen de klas. De klas zal verdeeld worden in groepjes van 6 tot 10 personen. Elk groepje wordt begeleid door twee studenten. In het groeps gesprek stellen we vragen over verschillende aspecten van identiteitsvorming. Er zullen dan onderwerpen langskomen als sociale media, muzikale voorkeuren, schoolniveaus en seksuele geaardheid. Als een onderwerp tijdens het gesprek bij iemand in het groepje niet goed ligt, kan dat op elk moment aangegeven worden. Wij zullen toestemming vragen deze gesprekken audio op te nemen, zodat wij achteraf woord voor woord kunnen opschrijven wat er gezegd is. Hierna zullen de opnames ook verwijderd worden.

De gesprekken zullen op school gehouden worden tijdens één lesuur, oftewel ongeveer 50 minuten.

Wat gebeurt er met de gesprekken?

Wij zullen achteraf de opnames uitwerken. Deze transcripties worden anoniem gemaakt, zodat uit de transcripties niet opgemaakt kan worden door wie iets is gezegd. Zo blijven de antwoorden veilig en anoniem. Totdat we de verhalen anoniem gemaakt hebben, kunnen jullie besluiten om toch de gegevens te laten verwijderen. De transcripties worden bewaard op de beveiligde schijf van de universiteit. We moeten deze 10 jaar bewaren. We bewaren je naam niet. Alleen de zes bachelorstudenten en de begeleider hebben toegang tot deze bestanden. De transcripties zullen door de bachelorstudenten gebruikt worden om elk individueel hun onderzoeksvraag te beantwoorden en hierover een scriptie te schrijven. Nog vragen over privacy en hoe er met je gegevens wordt omgegaan? Dan kan er altijd contact opgenomen worden met de Rijksuniversiteit Groningen via privacy@rug.nl.

Meer informatie?

Mail Brecht Moerings

b.b.moerings@student.rug.nl

Bijlage D: Informed consent**rijksuniversiteit
groningen**Toestemmingsformulier**ONDERZOEK: SOCIALE IDENTITEITSONTWIKKELING EN GROEPSVORMING OP
SCHOOL**

- 1) Ik verklaar hierbij dat de onderzoeker mij duidelijk heeft verteld waar het onderzoek over gaat, hoe het onderzoek uitgevoerd wordt en wat het doel is van het onderzoek.
- 2) Ik heb al mijn vragen over het onderzoek kunnen stellen aan de onderzoeker.
De onderzoeker heeft al mijn vragen beantwoord.
- 3) Ik begrijp dat ik niet verplicht ben om mee te werken aan het onderzoek en dat ik op ieder moment mag stoppen zonder een reden hiervoor te geven.
- 4) Ik begrijp dat de informatie die ik geef in dit onderzoek gebruikt kan worden voor verslagen of wetenschappelijke artikelen. Deze informatie wordt anoniem verwerkt zodat het niet herleidbaar is naar personen.

Toestemming (maak een keuze):

a) Ik ben bereid om aan het onderzoek deel te nemen:	0 ja 0 nee
b) Ik geef hierbij toestemming om het interview op te nemen met een audiorecorder. De opname wordt verwijderd na uitwerking van het interview.	0 ja 0 nee

Naam onderzoeker:

Naam respondent:

Handtekening onderzoeker

Handtekening respondent: